

BAUXITE VÀ Y-KHOA!

BS. Phùng Hữu Chí

Việc khai thác quặng Bauxite do nhà thầu Trung Quốc tại Tây nguyên đang gây xôn xao, lo âu cho đồng bào trong nước cũng như các đồng hương định cư trên thế giới. Các khoa học gia, trí thức, nhân sĩ, các nhà quân sự đã lên tiếng báo động về nguy cơ đến môi trường, sinh thái các vùng lân cận, làm ô nhiễm nghiêm trọng nguồn nước ngọt để phát triển kinh tế cho các tỉnh vùng hạ lưu ở miền Nam Trung Bộ, Đồng nai, Bình dương, Sài gòn. Ngoài ra Trung Quốc đem mấy ngàn công nhân cùng gia đình sang “trấn đóng” Tây nguyên, một vùng chiến lược quan trọng ở địa bàn 3 biên giới Việt Miên Lào.

Một điều tôi chưa hiểu là từ nào giờ không nghe nói đến các quặng Bauxite này (lúc bé học địa dư Việt Nam.) Nay bỗng nhiên việc khai thác Bauxite được nổi bật lên? (phải chăng đã đến đúng “thời điểm?”)

Vậy còn Bauxite có liên can gì đến y khoa không? Tôi không phải là một nhà nghiên cứu gì, chỉ muốn kể một giai thoại vui vui sau đây:

Gần đây trên một nhật báo tại Quận Cam, tôi có xem bài viết “Công ty Mỹ Alcoa bỏ dự án khai thác bauxite ở Nhân Cơ.” Bauxite được khai thác, sơ chế thành Alumina rồi tinh chế luyện thành nhôm (aluminium). Chính chữ Alumina này làm tôi sực nhớ đến một vị thuốc được bào chế tại Việt Nam sau 1975.

Vào cuối thập niên 1970 tôi đang làm việc tại Bệnh viện Chợ Rẫy. Hàng tuần vào sáng thứ bảy, tại hội trường lớn của bệnh viện, thường có một buổi giao ban toàn viện quy tụ ban giám đốc, phòng tổ chức, hành chánh, các bác sĩ, sinh viên y khoa, y tá cùng y công. Trong buổi họp các trưởng phòng, trại “báo cáo” các trường hợp đặc biệt, các thành tích cũng như các khó khăn sau đó cùng rút kinh nghiệm. Bác sĩ giám đốc sẽ thông báo tin tức gì mới, chương trình, kế hoạch tuần sau. Trong một buổi giao ban, trước khi chấm dứt, bác sĩ giám đốc có nói là sắp sửa đi dự lễ phát phần thưởng về “Sáng kiến cải tiến kỹ thuật” của Ủy ban Nhân dân thành phố cho các cán bộ, công nhân viên.

Năm nay bên ngành Y Nha Dược, có một dược sĩ đã sáng chế ra thuốc “Alumina” chữa trị bệnh viêm loét bao tử khá tốt. Vậy ai có biết thuốc này không? Nhìn quanh quần một lúc không thấy ai trả lời, tôi vừa cười trong bụng vừa giơ tay lên nói: ”Thuốc đó là loại Aluminium có tác dụng chống acid trong bao tử.”

Tôi cười trong bụng vì trước đó (năm tháng tôi không nhớ) anh dược sĩ đó là bạn của tôi có đưa một người đến nhà tôi và giới thiệu đó là Giám đốc một Công ty Dược phẩm của

thành phố, có đau bao tử đã điều trị ở miền Bắc (thuốc nghệ mật ong) có bớt, nhưng sau kỳ này không thấy đỡ. Cho nên anh bạn tôi có biết tôi có chút ít kinh nghiệm về bệnh tiêu hóa nên nhờ tôi xem giúp. Sau khi thăm hỏi và khám bệnh, tôi nói: “Về thuốc hiện trên thị trường chỉ còn có thuốc “Aludonna” của Pháp còn sót lại. Đó là loại chống acid, một loại nhôm (aluminum hydroxide.) Sau một thời gian người bạn tôi báo cho biết là người giám đốc uống khen tốt. Anh sẽ tìm cách bào chế tại Việt Nam. Sau đó trên thị trường xuất hiện thuốc Alumina trị viêm loét bao tử. Thuốc này không trắng đục như sữa và không xèn xệt như Aludonna. Tôi thầm nghĩ anh bạn tôi muốn để tên Alumina cho có vẻ Việt Nam, không phải là thuốc ngoại. Một hôm anh ta có nhã ý mời tôi lên xem cơ sở sản xuất của anh gần Tân sơn nhứt. Đến nơi tôi thấy vài căn nhà kho xơ xài đằng sau một villa rộng. Một đồng nồi niêu xon chảo bằng nhôm nằm ngổn ngang cạnh bên đống lửa to bập bùng. Anh bạn tôi nói anh thu gom các nồi nhôm phế thải bán dạo hay ở các chợ “lạc xon” (chợ trời) thời kỳ kinh tế khó khăn lúc đó. Anh được thưởng là có sang kiến cải tiến kỹ thuật dùng vật liệu trong nước để bào chế ra dược phẩm. Thời gian sau khi được thưởng, anh bạn tôi có đem tặng cho tôi một chai rượu nhưng tôi từ chối vì tôi không biết uống.

Ngày nay đọc báo tôi mới biết chữ Alumina là loại nhôm “thô” mà các chuyên viên cao cấp khai thác các quặng bauxite, rồi luyện thành nhôm công nghiệp. Vậy anh bạn tôi rất có lý khi đặt tên thuốc!

